

імовірності.

Тому, для можливого передбачення, зменшення та усунення стратегічних фінансових розривів, забезпечення досягнення прогнозованих фінансових показників діяльності підприємства та ефективного управління його конкурентоспроможністю, доцільно застосовувати інтелектуалізовану систему управління конкурентоспроможністю, що базується на взаємодії управлінського, технічного та технологічного інтелекту.

УДК 005.32:331.101.3

*Д. В. Тимошенко, к.е.н., доцент
Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу*

СТАРТАП ЯК ФОРМА ДИНАМІЧНОГО РОЗВИТКУ ІННОВАЦІЙ

Знання та інтелектуальна здатність його використовувати перетворюючи на інновації – це велика сила та могутня зброя в руках нації за допомогою якої здобувається та утримується свобода, незалежність, суверенітет та забезпечуються гідні умови для реалізації людиною демографічного спектру потреб та повноцінного розвитку її генетично обумовленого потенціалу. Дана обставина визнається найпрогресивнішими аналітиками, експертами, спеціалістами та практиками різних сфер національного господарства та бізнесу. Відповідно, процес Управління в планетарному масштабі здатен здійснювати той, хто перебудує за своїми лекалами, ідеалами і цінностями освітні системи усіх країн і народів, налаштуючи роботу трикутника "освіта-наука-бізнес" на продуктивний лад, адже розвиток суспільства (та його культури) як процес подвосня об'єму науково-технічних знань відбувається завдяки інноваціям, створювати які здатні лише освічені люди. В цьому плані роль університету як сакрального центру трансферу знань та інновацій є універсальною, а питання реалізації наукового потенціалу НАН України та найбільших українських національних університетів є актуальним.

Не дивлячись на контроль з боку папства модель університету епохи Відродження (кінець XII – початок XIII ст.) як абсолютно автономного освітньої та мозкового центру гуманітарних і технічних наук (у т.ч. з повним дистанціювання від військової, судової та інших систем) сьогодні знову стає актуальною. До того ж футурологами доводиться факт створення "... всесвітньої мережі "мегаполісів під куполом" де будуть жити виключно корисні для наукового прогресу люди, а усе інше буде надано своєму особистому розвитку (вирощувати баранів, шити штани, виточувати деталі на застарілих 3D-принтерах, які їм продадуть з милосердя комерсанти з Елізіуму і т.д.)." [1]. Яке місце в цій системі соціальної та інтелектуальної стратифікації буде займати українська держава сьогодні залежить від швидкості розвитку її науки та уніфікації / стандартизації її освіти в рамках об'єднання країн Євросоюзу у єдиний політичний, освітній, економічний та військовий простір (Болонський процес), адже тліючий конфлікт на Сході, ріст цін, падіння споживацького

попиту, відсутність надій на швидкі реформи та прихід крупних інвесторів в український бізнес вкупі з великою кількістю зарегульованих галузей національного господарства примушують університети як центри знань вибрати динамічний шлях розвитку інновацій. І якщо при так-званій "статичній" формі організації інноваційного розвитку бізнес ставив задачі перед науковцями щодо вирішення актуальних задач то у "динамічна" форма передбачає активність самих науковців у науковому процесі з подальшою комерціалізацією результатів їх інтелектуальної діяльності шляхом продажу ліцензії або ж створення стартапу.

Відомо, що інноваційний процес складається з 4 етапів, що включають в себе дослідження, розробку, виробництво та реалізацію результатів наукової роботи, що у свою чергу тісно пов'язано з науково-впроваджувальним циклом. Науково-впроваджувальний цикл як соціально-економічний процес початок якому дає постановка задач в галузі фундаментальної науки завжди починався в одному суспільстві, а закінчувався в іншому (досягнення науки матеріалізуються у виробництві масової продукції для соціуму). Відповідно, комерційну вигоду від нього отримає те покоління, де він завершиться. Внаслідок цього, по-перше, досягається організаційно-технологічна ефективність реалізації технічних, технологічних, проектно-конструкторських, науково-дослідних, а також організаційно-управлінських задач в контексті наукового прогресу. По-друге, забезпечується відсутність "нерациональних пауз", що розділяють моменти завершення одних і початок постановки інших задач в ході реалізації науково-впроваджувального циклу у його повноті. Такого роду паузи між етапами науково-впроваджувального циклу обумовлюють внутрішньою політикою держави по відношенню до фундаментальних досліджень та її соціально-економічним становищем: непроінформованістю потенційних учасників наступних етапів про завершення попередніх; нерозумінням керівниками різних ланок та потенційними дослідниками можливостей наявних інструментів дослідження, а також тих можливостей, які відкриваються при комерціалізації нововведень; пороками соціальної організації процесу дослідження тощо.

Стратегія реалізації інноваційної діяльності ВНЗ, яка є головним індикатором інноваційного розвитку і визначає рівень фінансування науково-технічної сфери, сьогодні здійснюється за допомогою трансферу технологій – "... патентування та ліцензування, порівняння себе зі своїми конкурентами і, нарешті, створення стартап-компаній" (виділено автором) [2, с. 101]. Цінність стартапу – процесу "... реалізації абсолютно нової бізнес-ідеї за короткі терміни при мінімальній кількості фінансових ресурсів ..." [3, с. 123] при якому реалізується абсолютно нова бізнес-ідея. Так, ЗУ "Про вищу освіту" (№ 1556-18 від 13.03. 2016 р. Ст. 68, Ч. 1) зазначає, що "... Наукова, науково-технічна та інноваційна діяльність може провадитись вищими навчальними закладами, у тому числі через створені ними юридичні особи, предметом діяльності яких є доведення результатів наукової і науково-технічної діяльності вищого навчального закладу до стану інноваційного продукту та його подальша комерціалізація" (виділено автором) [4]. Також "... Державні наукові установи

(крім державних наукових установ оборонно-промислового комплексу), державні університети, академії, інститути мають право бути засновниками та співзасновниками господарських товариств та беруть участь у формуванні статутного капіталу такого господарського товариства виключно шляхом внесення до нього майнових прав інтелектуальної власності ..." (виділено автором) [5].

Таким чином політика університетів та наукових установ щодо реалізації інноваційного розвитку в контексті економічної безпеки держави передбачає створення сприятливих умов для інтелектуальної діяльності працівників університету та контингенту творчо обдарованих студентів (мотивація інтелектуальної діяльності [6]); розкриття перед навчальним закладом об'єктів ІВ, що створені науковцями під час виконання службових обов'язків (дербюджетних робіт тощо; див. "фабрики думок" [7]); здійснення оцінки щодо доцільності комерціалізації результатів наукових розвідок творців; здійснення підтримки щодо тимчасової охорони об'єктів ІВ (набуття прав) з подальшим пошуком ліцензіатів та введенням у господарський обіг максимальної кількості об'єктів ІВ шляхом реклами і у т.ч. в контексті надання університетом консалтингових послуг; продаж ліцензії або ж створення стартапу.

Список посилань на джерела

1. Гуцуляк О. Россия и проект Элизиум [Електронний ресурс] / О. Гуцуляк // КОНТ. Платформа для соціальної журналістики. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: https://cont.ws/post/257880?_utl_=lj, вільний (дата звернення: 10.06.2016). – Заголовок з екрана. – Мова рос.
2. Корсунь В. Трансфер технологій та їх комерціалізація в Україні через міжнародне співробітництво або Конкурентоздатна Україна на світовому ринку – мрія чи реальність? [Текст] / В. Корсунь // Наука та інновації. – 2007. – № 6 (3). – С. 99–105.
3. Чазов Є.В. Стартап як нова форма ведення бізнесу [Текст] / Є. В. Чазов // Наукові праці НУХТ. – 2013. – № 52. – С.122–128.
4. Закон України "Про вищу освіту" [Електронний ресурс]. (№ 1556-18 від 13.03. 2016 р. Ст. 68, Ч. 1). Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua>, вільний (дата звернення: 10.06.2016). – Заголовок з екрана. – Мова укр.
5. Закон України "Про наукову і науково-технічну діяльність" [Електронний ресурс]. (від 26.11.2015 р. № 848-VIII Ст. 61, Ч.1). Верховна Рада України. Офіційний веб-портал. – Електрон. текст. дані. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/848-19/page>, вільний (дата звернення: 19.06.2016). – Заголовок з екрана. – Мова укр.
6. Тимошенко Д. В. До визначення понять "творчість" та "креативність" з метою інтенсифікації винахідництва серед студентів [Текст] / Д. В. Тимошенко // Матеріали науково-методичної конференції "Педагогічна майстерність викладачів у ВУЗі: теорія, практика, проблеми". – Івано-Франківськ : "Факел", 2008. – С. 63–64.
7. Тимошенко Д. В. Інноваційна соціалізація працівників НГКУ як

інструмент активізації винахідницької діяльності [Текст] / Д. В. Тимошенко // Науковий вісник Івано-Франківського національного технічного університету нафти і газу. Серія : Економіка та управління в нафтогазовій промисловості. – 2010. – № 1 (1). – С. 49–53.

УДК 339.338

Т. Б. Топольницька, асистент

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ІНСТИТУЦІЙНИЙ АСПЕКТ ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Розвиток національного господарства щільно пов'язаний з реалізацією зовнішніх та внутрішніх інтересів економічних суб'єктів на всіх рівнях господарювання. Разом з тим, у низці випадків реалізація інтересів окремих суб'єктів господарювання та їх груп суперечить інтересам інших суб'єктів, держави або суспільства в цілому. В інших ситуаціях стан економічної кон'юнктури та інші чинники не дозволяють національним виробникам забезпечити достатній рівень власної конкурентоспроможності для виходу на зовнішні ринки або для суперництва із закордонними постачальниками на внутрішньому ринку. З огляду на сказане, збалансованість економічного розвитку країни об'єктивно залежить від зусиль держави з коригування стану та динаміки зовнішньоекономічної діяльності (ЗЕД) підприємств.

Суттєвий вплив на форми, методи і результати здійснення ЗЕД здійснюють інституційні чинники.

Якість або ефективність інституційного середовища, яку науковець [1] визначає як створення такого інституційного середовища, яке є сприятливим для реалізації цілей сталого розвитку за умови мінімізації відповідних витрат, визначає несуперечливість інституційних умов ЗЕД її потребам та цілям економічних суб'єктів у зовнішній сфері, компліментарність інститутів між собою як передумову збалансованого функціонування регуляторної системи ЗЕД, прозорість інституційного середовища як чинник раціональної поведінки в ньому. У підсумку якість інституційного середовища має забезпечити зниження трансакційних витрат при здійсненні ЗЕД.

Процес лібералізації зовнішньоекономічної діяльності в Україні розпочався у середині 80-х років і характеризувався суттєвим розширенням прямих контактів між підприємствами, організаціями та установами, зумовленим процесами перебудови в СРСР й інших європейських країнах соціалістичного табору. Заходи, спрямовані на повну лібералізацію зовнішньоекономічної діяльності, відбулися вже після проголошення незалежності України. Вступ країни на шлях самостійного розвитку вимагав формування нової концепції зовнішньоекономічних зв'язків з урахуванням проведення самостійної зовнішньоекономічної політики. Зовнішньоекономічна діяльність починає розглядатися не тільки як складова частина господарської